

PRACE NAUKOWE

Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

271

Zarządzanie finansami firm – teoria i praktyka

Tom 2

Redaktorzy naukowi

**Adam Kopiński, Tomasz Słoński,
Bożena Ryszawska**

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2012

Redaktorzy Wydawnictwa: Elżbieta Kozuchowska, Aleksandra Śliwka

Redaktor techniczny: Barbara Łopusiewicz

Korektor: Justyna Mroczkowska

Łamanie: Adam Dębski

Projekt okładki: Beata Dębska

Publikacja jest dostępna w Internecie na stronach:

www.ibuk.pl, www.ebscohost.com,

The Central and Eastern European Online Library www.ceeol.com,

a także w adnotowanej bibliografii zagadnień ekonomicznych BazEkon

http://kangur.uek.krakow.pl/bazy_ae/bazekon/nowy/index.php

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania znajdują się na stronie internetowej Wydawnictwa

www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie wymaga pisemnej zgody Wydawcy

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2012

ISSN 1899-3192

ISBN 978-83-7695-219-2 (całość)

ISBN 978-83-7695-227-7 t. 2

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Druk: Drukarnia TOTEM

Spis treści

Aneta Michalak: Wybrane aspekty finansowania inwestycji rozwojowych w branżach kapitałochłonnych	11
Grzegorz Mikołajewicz: Społeczna odpowiedzialność biznesu (CSR), etyka biznesu i wartości korporacyjne	23
Sebastian Moskal: Zastosowanie instrumentu <i>credit default swap</i> do szacowania stopy wolnej od ryzyka na potrzeby wyceny wartości przedsiębiorstwa	34
Krzysztof Możejko: Efektywność analizy portfelowej w zmiennych warunkach inwestycyjnych	47
Rafał Nagaj: Analysis of public finances in Poland and the EU during the financial/economic crisis in 2008-2010	60
Witold Niedzielski: Najem długoterminowy samochodów jako alternatywa dla leasingu. Studium przypadku	71
Jarosław Nowicki: Szacowanie stopy podatku dochodowego w wycenie przedsiębiorstw niebędących spółkami kapitałowymi	83
Józef Osoba, Marcin Czarnacki: Wykorzystanie <i>mezzanine capital</i> w zrównoważonym modelu struktury kapitału przedsiębiorstwa	92
Dorota Ostrowska: Sprawność zarządzania środkami finansowymi uczestników rynku emerytalnego w Polsce	107
Przemysław Panfil: Przyjmowanie przez ministra finansów środków w depozyt lub w zarządzanie. Wnioski <i>de lege lata</i>	118
Marek Pauka, Paweł Prędkiewicz: Zagadka dyskonta w wycenach zamkniętych funduszy inwestycyjnych z perspektywy inwestora	127
Agnieszka Piechocka-Kaluźna: Znaczenie współczynnika wypłacalności jako miernika bezpieczeństwa funkcjonowania banków komercyjnych ...	141
Katarzyna Prędkiewicz: Is it possible to measure a funding gap?	152
Katarzyna Prędkiewicz: Limity inwestycyjne funduszy <i>venture capitals</i> i aniołów biznesu	160
Katarzyna Prędkiewicz, Hanna Sikacz: Analiza płynności statycznej grup kapitałowych na przykładzie przemysłu metalowego	170
Anna Pyka: Zewnętrzne formy finansowania działalności operacyjnej oraz inwestycji w małych i średnich przedsiębiorstwach w okresie kryzysu gospodarczego	183
Anna Pyka: Motywy emisji „obligacji węglowych” jako specyficznych obligacji korporacyjnych opartych na świadczeniach niepieniężnych	193
Anna Rosa, Wojciech Rosa: The impact of seasonality on the level of working capital needs	203

Jerzy Różański, Jakub Marszałek: Struktura finansowania firm rodzinnych na przykładzie przedsiębiorstw regionu łódzkiego	215
Jerzy Różański, Dorota Starzyńska: Finansowe i pozafinansowe czynniki rozwoju przedsiębiorstw rodzinnych w regionie łódzkim	226
Józef Rudnicki: Can stock splits generate abnormal stock performance in post-crisis era? Evidence from the New York Stock Exchange.....	237
Włodzimierz Rudny: Model biznesu w procesie tworzenia wartości.....	248
Iwona Sajewska, Artur Stefański: Źródła finansowania wybranych przedsiębiorzeń w zakresie produkcji energii z zasobów odnawialnych w Polsce	259
Alicja Sekuła: Property revenues (PRS) and expenditures of local government units (LGUS) in Poland	270
Paweł Sekuła: Empiryczny test strategii fundamentalnej.....	280
Przemysław Siudak: Wpływ Wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej na sektor finansów publicznych	290
Tomasz Skica: Efektywność działania jednostek samorządu terytorialnego .	306
Michał Soliwoda: Rzeczowe aktywa trwałe a cykl inkasa należności, obrotu zapasami i regulowania zobowiązań	317
Dorota Starzyńska, Jakub Marszałek: Bariery finansowania firm rodzinnych na przykładzie przedsiębiorstw regionu łódzkiego	327
Wacława Starzyńska, Justyna Wiktorowicz: Czy zamówienia publiczne sprzyjają innowacyjności przedsiębiorstw?	336
Artur Stefański: Przepływy pieniężne z działalności operacyjnej spółek giełdowych a cena rynkowa akcji.....	346
Igor Styn: Zakres wykorzystania funduszy pomocowych w finansowaniu inwestycji w odnawialne źródła energii w Polsce w stosunku do potrzeb inwestycyjnych	355
Alina Szewc-Rogalska: Wykup akcji własnych przez spółki giełdowe jako forma dystrybucji wartości dla akcjonariuszy	365
Piotr Szkudlarek: Inwestycje operatorów telekomunikacyjnych jako czynnik ograniczania wykluczenia cyfrowego w Polsce.....	374
Aneta Szóstek: Nabywanie nieruchomości w Polsce przez inwestorów zagranicznych.....	383
Piotr Szymański: Propozycja nowego standardu wartości uwzględniającego koszty zewnętrzne	394
Tomasz Śpiewak: Kierunki modyfikacji metody Baumola zarządzania środkami pieniężnymi – model linii kredytowej.....	406
Beata Trzaskuś-Zak: Budowa modelu prognostycznego należności spłacanych terminowo metodą harmoniczną i metoda Kleina.....	418
Dariusz Urban: Państwowe fundusze majątkowe jako inwestor finansowy ..	434
Ewa Widz: Efektywność wyceny rynkowej kontraktów futures na kurs euro na GPW w Warszawie	443

Paweł Wnuczak: Stopa zwrotu z kapitałów własnych (ROE) jako jedna z podstawowych determinant kreacji wartości przedsiębiorstwa	454
Robert Wolański: Zakres wykorzystania preferencji podatkowych w podatku dochodowym przez małe i średnie przedsiębiorstwa.....	467
Justyna Zabawa: Zastosowanie metody AHP w procesie finansowania inwestycji w odnawialne źródła energii	475
Dariusz Zawadka: Aktywność funduszy <i>venture capital</i> w ramach alternatywnych systemów obrotu	488
Danuta Zawadzka, Ewa Szafraniec-Siluta: Samofinansowanie produkcji rolniczej a poziom aktywności inwestycyjnej towarowych gospodarstw rolnych – analiza porównawcza sytuacji w Polsce na tle Unii Europejskiej.....	498
Grzegorz Zimon: Zarządzanie zapasami w przedsiębiorstwach tworzących zintegrowany system dostaw	509
Aleksandra Zygmunt: Analiza płynności finansowej spółek giełdowych branży przemysłu spożywczego w Polsce.....	519

Summaries

Aneta Michalak: Chosen aspects of financing development investments in capital-consuming industries.....	22
Grzegorz Mikołajewicz: Corporate Social Responsibility (CSR), business ethics and corporate values.....	33
Sebastian Moskal: Application of credit default swap in order to estimate risk free rate in the process of company's valuation	46
Krzysztof Możejko: Effectiveness of portfolio analysis in variable conditions on capital markets	59
Rafał Nagaj: Analiza finansów publicznych w Polsce i Unii Europejskiej w czasie kryzysu finansowego i gospodarczego w latach 2008-2010.....	70
Witold Niedzielski: Long-term rent with fleet management as an alternative for lease of cars. Case study	82
Jarosław Nowicki: Estimating the income tax rate in valuation of other enterprises than limited liability or joint-stock companies	91
Józef Osoba, Marcin Czarnacki: The use of mezzanine capital in an equilibrium model of capital structure of an enterprise.....	106
Dorota Ostrowska: Quality management of the pension market participants' financial means in Poland.....	117
Przemysław Panfil: The rules of free funds transfer to the Minister of Finance in the deposit or management – attempt to assess	126
Marek Pauka, Paweł Prędkiewicz: Mystery of discount in valuations of closed-end funds from the investor's perspective	140

Agnieszka Piechocka-Kaluźna: The role of insolvency ratio in assessing safety and ability for continuance of commercial banks.....	151
Katarzyna Prędkiewicz: Czy można zbadać lukę finansową?	159
Katarzyna Prędkiewicz: Venture capital and business angels investment limits	169
Katarzyna Prędkiewicz, Hanna Sikacz: Analysis of static financial liquidity in capital groups on the example of metal industry	182
Anna Pyka: External forms of working-capital and capital-expenditure financing for small and medium-sized businesses in times of an economic crisis.....	192
Anna Pyka: The motives for issuing “coal bonds” as a specific corporate bonds based on non-financial benefits	202
Anna Rosa, Wojciech Rosa: Wpływ sezonowości na poziom kapitału obrotowego.....	214
Jerzy Różański, Jakub Marszałek: Family business financial structure analysis of the Łódź region companies.....	225
Jerzy Różański, Dorota Starzyńska: Financial and non-financial factors of family enterprise development in the Łódź region.....	236
Józef Rudnicki: Czy podział akcji może być źródłem ponadprzeciętnych stóp zwrotu w czasach po kryzysie 2007-2009? Przykład Nowojorskiej Giełdy Papierów Wartościowych.....	247
Włodzimierz Rudny: Business model in value creation process	258
Iwona Sajewska, Artur Stefański: Main sources of funding for production ventures energy from renewable resources in Poland	269
Alicja Sekuła: Dochody i wydatki majątkowe jednostek samorządu terytorialnego	279
Paweł Sekuła: Empirical test of fundamental strategy.....	289
Przemysław Siudak: The influence of “Invest-Park” – Wałbrzych Special Economic Zone on public finance sector	305
Tomasz Skica: Effectiveness of activities of local government units	316
Michał Soliwoda: Tangible fixed assets vs. receivables, turnover and payables conversion cycles	326
Dorota Starzyńska, Jakub Marszałek: Family business financing barriers analysis of the Łódź region companies.....	335
Wacława Starzyńska, Justyna Wiktorowicz: Can public procurement stimulate innovativeness of enterprises?	345
Artur Stefański: Operating cash flow of firms listed on stock exchange and the price of stocks	354
Igor Styn: The scope of aid funds use in financing investments in renewable energy in Poland in comparison to investment needs	364
Alina Szewc-Rogalska: Share repurchase by publicly listed companies as a form of value distribution for shareholders	373

Piotr Szkudlarek: Telecommunication operators' investments as a factor limiting the digital exclusion in Poland	382
Aneta Szóstek: Acquiring properties in Poland by foreign investors	393
Piotr Szymański: The idea of a new standard of value which takes into account the external costs.....	405
Tomasz Śpiewak: Directions of modifications of the Baumol cash management model – line of credit model.....	417
Beata Trzaskus-Żak: Construction of the prognostic model of paid-in-term receivables using the harmonic method and the Klein method.....	433
Dariusz Urban: Sovereign Wealth Funds as a financial investor	442
Ewa Widz: Efficiency of market valuation of euro futures on the Warsaw Stock Exchange.....	453
Paweł Wnuczak: Return on equity (ROE) as one of fundamental determinants of company's value creation	466
Robert Wolański: The scope of the use of tax expenditures in income tax for small and medium enterprises.....	474
Justyna Zabawa: The application of the AHP method in the process of financing renewable energy sources projects.....	487
Dariusz Zawadka: Venture Capital activity in alternative investment markets	497
Danuta Zawadzka, Ewa Szafraniec-Siluta: Self-financing of agricultural production vs. the level of commercial farms' investment activity – comparative analysis of the situation in Poland on the basis of the European Union	508
Grzegorz Zimon: Inventory management in enterprises creating an integrated supply system.....	518
Aleksandra Zygmunt: Financial liquidity analysis of quoted enterprises belonging to food industry in Poland	531

Robert Wolański

Uniwersytet Warszawski

ZAKRES WYKORZYSTANIA PREFERENCJI PODATKOWYCH W PODATKU DOCHODOWYM PRZEZ MAŁE I ŚREDNIE PRZEDSIĘBIORSTWA

Streszczenie: Artykuł jest poświęcony preferencjom podatkowym w podatku dochodowym adresowanym do małych i średnich przedsiębiorstw. Przywileje podatkowe w podatku dochodowym przybierają formę preferencji przy określaniu przychodów i kosztów uzyskania przychodów, odliczeń od dochodu, odliczeń od podstawy opodatkowania, odliczeń od podatku, zwolnień podatkowych oraz uproszczeń przy wpłacaniu i rozliczaniu podatku. Mają na celu przede wszystkim zachęcić MŚP do działań rozwojowych, w tym głównie do wydatków inwestycyjnych, oraz uprościć pobór podatku niewielkim podmiotom. Analiza pokazuje, że MŚP w niewielkim stopniu wykorzystują przysługujące im przywileje podatkowe. Odnosi się to głównie do preferencji o charakterze gospodarczym, które mają skłonić MŚP do działań rozwojowych, zwiększenia poziomu własnej konkurencyjności, stania się bardziej innowacyjnym.

Słowa kluczowe: małe i średnie przedsiębiorstwa, podatek dochodowy, preferencje podatkowe.

1. Wstęp

Przedmiotem artykułu są preferencje podatkowe w podatku dochodowym adresowane do małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP)¹. Celem opracowania jest usystematyzowanie preferencji w podatku dochodowym przeznaczonych dla MŚP, a także określenie zakresu zastosowania oraz roli poszczególnych preferencji dla ogółu MŚP.

---

¹ W artykule przez pojęcie małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP) rozumie się mikroprzedsiębiorstwa, małe przedsiębiorstwa i średnie przedsiębiorstwa. Mikro-, małe i średnie przedsiębiorstwa zdefiniowano w myśl kryterium wielkości zatrudnienia zgodnie z ustawą z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (DzU nr 173, poz. 1807 z późn. zm.). Mikroprzedsiębiorstwa to firmy zatrudniające poniżej 10 osób, małe przedsiębiorstwa poniżej 50 osób i średnie przedsiębiorstwa poniżej 250 osób. Podane kryterium wykorzystuje również GUS w prowadzonych badaniach przedsiębiorstw.

2. Rodzaje preferencji podatkowych w podatku dochodowym adresowanych do małych i średnich przedsiębiorstw

Zasady opodatkowania dochodu małych i średnich przedsiębiorstw określa ustawa z 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych² oraz ustawa z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych³. Należy jednak zaznaczyć, że większość MŚP podlega podatkowi dochodowemu od osób fizycznych, dlatego omawiany temat zostanie przedstawiony głównie na podstawie tego podatku.

Przywileje podatkowe w podatku dochodowym przybierają formę preferencji przy określaniu przychodów i kosztów uzyskania przychodów, odliczeń od dochodu, odliczeń od podstawy opodatkowania, odliczeń od podatku, zwolnień podatkowych oraz uproszczeń przy wpłacaniu i rozliczaniu podatku⁴.

2.1. Preferencje związane z określaniem przychodów i kosztów uzyskania przychodów

Wśród szczegółowych rozwiązań związanych z przychodami, kosztami uzyskania przychodów i dochodem można wyróżnić przywileje podatkowe dla MŚP, których zastosowanie obniża wysokość płaconego podatku, zachęca do działań rozwojowych, w szczególności skłaniając do działań inwestycyjnych. Do takich rozwiązań, adresowanych głównie do MŚP, należy zaliczyć możliwość stosowania amortyzacji jednorazowej. Umożliwia to dokonywanie jednorazowo odpisów amortyzacyjnych od wartości początkowej środków trwałych zaliczonych do grupy 3-8 klasyfikacji środków trwałych, z wyłączeniem samochodów osobowych oraz wartości niematerialnych i prawnych, do wysokości nieprzekraczającej w roku podatkowym równowartości kwoty 50 000 euro. Z przywileju tego mogą skorzystać mali podatnicy oraz pozostali podatnicy, ale tylko w roku rozpoczęcia działalności. Inne preferencyjne rozwiązania są dostępne dla wszystkich przedsiębiorstw na tych samych warunkach. Wśród nich należy wymienić możliwość rozliczania strat oraz przyspieszoną amortyzację. Dla wielu firm, w tym MŚP, duże znaczenie mają zasady pokrywania straty z dochodu osiągniętego w latach wcześniejszych lub późniejszych. Zasady te są jednym z elementów wspierających działania inwestycyjne w przedsiębiorstwie. W polskim prawie podatkowym stratę ze źródła przychodów poniesioną w roku podatkowym pokrywa się z dochodu uzyskanego z tego źródła w najbliższych, kolejno po sobie następujących pięciu latach podatkowych, przy czym wysokość obniżenia w którymkolwiek z tych lat nie może przekroczyć 50% kwoty tej straty. Rozliczanie straty jest zatem rodzajem odliczenia od dochodu. Polskie podatki dochodowe dopuszczają zastosowanie amortyzacji degresywnej, która jest rodzajem amortyzacji

² Tekst jedn. DzU 2012, poz. 361 z późn. zm.

³ Tekst jedn. DzU 2011, nr 74, poz. 397 z późn. zm.

⁴ W literaturze na temat wykorzystania przez MŚP przywilejów podatkowych w podatku dochodowym: [Poszwa 2007; Safin (red.) 2008; Matejun (red.) 2010].

przyspieszonej. Przy tej metodzie amortyzacji można stosować podwyższone stawki amortyzacyjne o współczynnik nie wyższy od 2. Tę metodę amortyzacji można stosować w stosunku do maszyn i urządzeń zaliczonych do grupy 3-6 i 8 klasyfikacji środków trwałych oraz do środków transportu, z wyjątkiem samochodów osobowych. Rozwiązanie to zatem umożliwia wcześniejszy zwrot poniesionych kosztów na zakup środków trwałych, przyczynia się w ten sposób do wzrostu inwestycji.

2.2. Zwolnienia podatkowe

W podatkach dochodowych można wyróżnić następujące zwolnienia przedmiotowe, które mają istotne znaczenie dla MŚP, natomiast adresowane są do ogółu przedsiębiorstw:

- dotacje otrzymane z budżetu państwa lub budżetu jednostki samorządu terytorialnego, z wyjątkiem dopłat do oprocentowania kredytów bankowych w zakresie określonym w odrębnych ustawach,
- dotacje, subwencje, dopłaty i inne nieodpłatne świadczenia, otrzymane na pokrycie kosztów albo zwrot wydatków związanych z otrzymaniem, zakupem lub wytworzeniem we własnym zakresie środków trwałych lub wartości niematerialnych i prawnych podlegających amortyzacji,
- płatności na realizację projektów w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich, otrzymane z Banku Gospodarstwa Krajowego,
- środki finansowe otrzymane przez uczestnika projektu jako pomoc udzielana w ramach programu finansowanego z udziałem środków europejskich,
- dochody uzyskane z działalności gospodarczej prowadzonej na terenie specjalnej strefy ekonomicznej na podstawie zezwolenia.

Powyższe zestawienie pokazuje, że opodatkowaniu nie podlega pomoc kierowana do MŚP z budżetu państwa oraz ze środków UE. Na uwagę zasługuje zwolnienie dochodów uzyskiwanych przez MŚP prowadzące działalność w specjalnych strefach ekonomicznych. Zwolnienie to MŚP mogą otrzymać jedynie w celu wspierania nowych inwestycji lub tworzenia nowych miejsc pracy związanych z daną inwestycją. Oznacza to, że kwota dochodu podlegającego zwolnieniu zależy od dokonanych wydatków inwestycyjnych oraz liczby zatrudnionych nowych pracowników.

2.3. Odliczenia od dochodu

Wśród odliczeń od dochodu w podatku dochodowym od osób fizycznych można wyróżnić:

- składki z tytułu ubezpieczenia społecznego,
- zwroty nienależnie pobranych świadczeń, które uprzednio zwiększyły dochód podlegający opodatkowaniu,
- wydatki na cele rehabilitacyjne, ponoszone przez podatnika będącego osobą niepełnosprawną lub podatnika, na którego utrzymaniu są osoby niepełnosprawne,

- wydatki ponoszone przez podatnika z tytułu użytkowania sieci Internet w lokalu (budynku) będącym miejscem zamieszkania podatnika w wysokości nieprzekraczającej w roku podatkowym kwoty 760 zł,
- darowizny na rzecz organizacji pożytku publicznego, kultu religijnego oraz krwiodawstwa realizowanego przez honorowych dawców krwi – w wysokości dokonanej darowizny, nie więcej jednak niż kwoty stanowiącej 6% dochodu dla osób fizycznych i 10% dochodu dla osób prawnych.

Wśród tych odliczeń podstawowe znaczenie dla MŚP mają składki z tytułu ubezpieczeń społecznych.

2.4. Odliczenia od podstawy opodatkowania

Wśród odliczeń od podstawy opodatkowania od 1 stycznia 2006 r. występuje odliczenie wydatków poniesionych przez podatnika na nabycie nowych technologii. Odliczenie to przysługuje zarówno osobom fizycznym, jak i osobom prawnym prowadzącym działalność gospodarczą. Odliczenia związane z nabyciem nowej technologii nie mogą przekroczyć 50% kwoty wydatków poniesionych przez podatnika na nabycie nowej technologii.

2.5. Odliczenia od podatku

MŚP będące osobami fizycznymi od obliczonego podatku mogą odliczyć składkę na ubezpieczenie zdrowotne oraz wydatki z tytułu wychowywania dziecka. Wysokość odliczonej składki na ubezpieczenie zdrowotne nie może przekroczyć 7,75% podstawy wymiaru tej składki, sama składka zaś wynosi 9% tej podstawy. Jest to podstawowe odliczenie od podatku, gdyż dotyczy wszystkich osób fizycznych. Drugie odliczenie wynosi 92,67 zł za każdy miesiąc wychowywania dziecka, czyli rocznie dla jednego dziecka odliczenie wynosi 1112,04 zł.

2.6. Uproszczenia przy wpłacaniu i rozliczaniu podatku

Pobór podatku opiera się na samoobliczeniu. MŚP zobowiązane są do samodzielnego obliczania zaliczek na podatek oraz terminowej zapłaty tych zaliczek, a także złożenia zeznania i rozliczenia podatku za dany rok. W odniesieniu do obliczania i wpłacania zaliczek istnieją następujące udogodnienia:

- możliwość wpłacania zaliczek za okresy kwartalne w miejsce zaliczek miesięcznych – zaliczki kwartalne mogą wpłacać mali podatnicy oraz pozostali podatnicy, ale tylko w pierwszym roku rozpoczęcia działalności, czyli faktycznie rozwiązanie to odnosi się do MŚP,
- możliwość wpłacania zaliczek w uproszczonej formie – udogodnienie to przewidziane jest dla ogółu przedsiębiorstw, zaliczki miesięczne w danym roku podatkowym wynoszą wówczas 1/12 podatku należnego wykazanego w zeznaniu za rok poprzedzający dany rok podatkowy,
- możliwość skorzystania z tzw. kredytu podatkowego – rozwiązanie to ma zastosowanie tylko do małych przedsiębiorców, zarówno osób fizycznych, jak i praw-

nych, polega na zwolnieniu małych przedsiębiorców, którzy rozpoczynają działalność gospodarczą, z obowiązku wpłacania zaliczek na podatek dochodowy przez dany rok podatkowy, a następnie uiszczenia podatku za ten rok w ciągu kolejnych pięciu lat w jednakowej wysokości. Jednakże skorzystanie z tego rozwiązania wymaga spełnienia wielu warunków, np. odpowiedni poziom zatrudnienia, odpowiedni poziom przychodów, co może znacznie ograniczać krąg zainteresowanych tym rozwiązaniem.

3. Zakres wykorzystania poszczególnych przywilejów podatkowych przez małe i średnie przedsiębiorstwa

Istniejące rozwiązania preferencyjne w podatku dochodowym mają różnorodny charakter. Zasadność ich istnienia zależy w dużym stopniu od stopnia ich wykorzystania przez niewielkie przedsiębiorstwa. Stopień wykorzystania poszczególnych przywilejów przez MŚP obrazują poniższe tabele 1 i 2.

Tabela 1. Odliczenia od dochodu (podstawy opodatkowania) przez osoby fizyczne uzyskujące dochody wyłącznie z działalności gospodarczej (kwoty w mln zł)

Odliczenia od dochodu (podstawy opodatkowania) przez osoby fizyczne uzyskujące dochody wyłącznie z działalności gospodarczej								
Rodzaj odliczenia	Składki na ubezpieczenia społeczne		Straty z lat ubiegłych		Wydatki na nabycie nowych technologii		Inne odliczenia	
	liczba	kwota	liczba	kwota	liczba	kwota	liczba	kwota
Rok								
2005	260 018	1493,7	28 766	401,2	-	-	11 348	11,0
2006	295 769	1373,0	28 266	547,3	-	-	12 547	9,7
2007	321 073	1735,0	28 045	581,6	117	0,066	11 756	8,2
2008	339 737	1730,0	29 595	549,0	11	0,051	14 923	12,7
2009	341 601	1873,3	33 533	697,7	15	0,025	16 518	13,0
2010	373 553	1995,5	36 728	772,4	398	0,3	22 889	16,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ministerstwa Finansów.

Podstawowymi odliczeniami stosowanymi przez MŚP są składka na ubezpieczenie społeczne i składka na ubezpieczenie zdrowotne. Z uwagi na powszechny obowiązek płacenia tych składek najszerszy zakres ich odliczania należy uznać za oczywisty.

W następnej kolejności wśród odliczeń od dochodu wykorzystywane jest rozliczanie strat. Jest to w największym stopniu wykorzystywane odliczenie o charakterze gospodarczym. W niewielkim stopniu stosowane jest odliczenie wydatków na nabycie nowych technologii. Z kolei wśród odliczeń od podatku duże znaczenie ma odliczenie z tytułu wychowywania dzieci, ujęte wśród innych odliczeń.

Tabela 2. Zwolnienia podatkowe oraz odliczenia od podatku przez osoby fizyczne uzyskujące dochody wyłącznie z działalności gospodarczej (kwoty w mln zł)

Rodzaj odliczenia (zwolnienia)	Odliczenia od podatku przez osoby fizyczne uzyskujące dochody wyłącznie z działalności gospodarczej				Zwolnienia podatkowe	
	Składki na ubezpieczenie zdrowotne		Inne odliczenia		Zwolnienie dochodów uzyskanych w specjalnej strefie ekonomicznej	
Rok	liczba	kwota	liczba	kwota	liczba	kwota
2005	366 054	625,3	52 759	62,8	74	129,6
2006	433 828	770,4	20 512	44,2	71	129,7
2007	482 436	917,9	58 781	99,1	78	207,0
2008	530 212	1124,2	56 903	103,8	94	226,8
2009	509 058	1150,5	66 469	120,0	90	158,7
2010	541 058	1273,6	74 041	129,7	115	223,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ministerstwa Finansów.

Analiza zakresu odliczeń stosowanych przez MŚP wskazuje na główne zastosowanie odliczeń składek ubezpieczeniowych i zdrowotnych oraz w drugiej kolejności rozliczanie strat i odliczeń z tytułu wychowywania dzieci. Należy podkreślić, że odliczenia o charakterze gospodarczym kształtują się na stosunkowo niewielkim poziomie. Szczególnie odnosi się to do odliczeń o charakterze inwestycyjnym – z odliczeń z tytułu nabycia nowych technologii skorzystało 541 osób fizycznych na kwotę 0,442 mln zł. Powyższą kwotę odliczenia należy uznać za wyjątkowo małą.

Tabela 3. Liczba podatników, którzy wybrali uproszczoną formę wpłacania zaliczek lub kwartalny sposób wpłacania zaliczek na podatek dochodowy

Rok	Podatek dochodowy od osób fizycznych		Podatek dochodowy od osób prawnych	
	Uproszczona forma wpłacania zaliczek	Kwartalny sposób wpłacania zaliczek	Uproszczona forma wpłacania zaliczek	Kwartalny sposób wpłacania zaliczek
2005	18 958	-	6 129	-
2006	21 980	-	6 968	-
2007	28 728	33 987	9 565	59 445
2008	34 112	42 193	10 849	67 107
2009	32 878	50 593	10 522	71 240
2010	30 784	60 600	10 369	75 982

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Ministerstwa Finansów.

Natomiast szerzej stosowana jest ulga o charakterze gospodarczym w formie zwolnienia z opodatkowania dochodów uzyskanych na terenie specjalnej strefy ekonomicznej. Wykorzystała ją ponad 500 osób fizycznych na kwotę blisko 1100 mln zł.

Ogólnie rzecz biorąc, MŚP w niewielkim zakresie wykorzystują przysługujące im przywileje podatkowe w formie ulg podatkowych.

Innym rodzajem przywilejów podatkowych dla MŚP jest możliwość korzystania z uproszczonych form rozliczania podatku dochodowego. Wśród takich rozwiązań można wyróżnić uproszczoną formę wpłacania zaliczek i kwartalny sposób wpłacania zaliczek na podatek dochodowy. Liczbę podatników, którzy wybrali te sposoby rozliczania, przedstawia tab. 3.

Liczba MŚP korzystających z kwartalnego rozliczenia podatku, w miejsce comiesięcznych zaliczek, wykazuje stały wzrost i wynosiła w 2010 r. ponad 136 tys. podmiotów, co stanowiło około 8% podatników. Natomiast wpłacanie zaliczek w uproszczony sposób wybrało w 2010 r. ponad 41 tys. podmiotów, co daje około 2,5% podatników. W związku z powyższym z omawianych preferencji korzysta około 10,5% podatników. Należy zatem przyjąć, że niewiele MŚP wybiera uproszczenia w rozliczaniu podatku dochodowego. Świadczy o tym również bardzo małe zainteresowanie MŚP kredytem podatkowym – od 2004 r. skorzystało z niego po siedem osób fizycznych i osób prawnych.

4. Podsumowanie

Przedstawiona analiza zakresu zastosowania preferencji podatkowych w podatku dochodowym przez MŚP pozwala na ocenę ich znaczenia dla MŚP. Można przedstawić następujące prawidłowości w tym obszarze.

1. Omawiane preferencje podatkowe mają na celu przede wszystkim zachęcić MŚP do działań rozwojowych, w tym głównie do wydatków inwestycyjnych, oraz uprościć opłacanie podatku niewielkim podmiotom. Skorzystanie z niektórych preferencji wymaga spełnienia wielu warunków, np. kredyt podatkowy, z kolei przy innych nie ma żadnych warunków, np. rozliczanie strat.

2. MŚP w niewielkim stopniu wykorzystują przysługujące im przywileje podatkowe w podatku dochodowym. Poza powszechnie stosowanym odliczeniami składek na ubezpieczenie społeczne i ubezpieczenie zdrowotne zakres wykorzystania pozostałych preferencji jest znikomy. Szczególnie dotyczy to preferencji o charakterze gospodarczym, które mają skłonić MŚP do działań rozwojowych, zwiększenia poziomu własnej konkurencyjności, stania się bardziej innowacyjnym. Szansą na realizację tych celów jest szersze wykorzystanie odliczenia wydatków na nabycie nowych technologii.

Literatura

- Matejun M. (red.), *Wyzwania i perspektywy zarządzania w małych i średnich przedsiębiorstwach*, C.H. Beck, Warszawa 2010.
- Poszwa M., *Zarządzanie podatkami w małej i średniej firmie*, C.H. Beck, Warszawa 2007.
- Safin K. (red.), *Zarządzanie małym i średnim przedsiębiorstwem*, Wyd. Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, Wrocław 2008.

Ustawa z 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, DzU 2012, poz. 361.

Ustawa z 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych, DzU 2011, nr 74, poz. 397.

Dane na temat zakresu korzystania z poszczególnych preferencji podatkowych w podatku dochodowym uzyskane z Ministerstwa Finansów.

THE SCOPE OF THE USE OF TAX EXPENDITURES IN INCOME TAX FOR SMALL AND MEDIUM ENTERPRISES

Summary: The article is devoted to tax preference in income tax aimed at small and medium enterprises. Tax benefits in income tax takes the form of preferences in determining the income and deductible expenses, deductions from income, deductions from tax base, tax cut, tax exemptions and simplification of the accounting and paying taxes. They are primarily designed to encourage SME development activities, including primarily capital expenditures and the simplification of small entities levying. The analysis shows that SMEs slightly use tax benefits available to them. This applies mainly to the preferences of an economic nature, to make SME develop, improve their competitiveness and become more innovative.

Keywords: small and medium enterprises, income tax, tax preferences.